Sygn. akt V ACa 34/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jacek Grela
Sędziowie:	SA Maria Sokołowska SO del. Teresa Karczyńska - Szumilas (spr.)
Protokolant:	stażysta Lucjan Sroczyński

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa P. W. i T. W.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej
w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów i pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 6 października 2014 r. sygn. akt I C 418/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 4. (czwartym) w ten sposób,
że:

a) zasądza od pozwanego na rzecz powoda T. W. tytułem zadośćuczynienia dodatkową kwotę 15.000 zł (piętnaście tysięcy) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 9.01.2013 r. do dnia zapłaty, oddalając dalej idące roszczenie o zadośćuczynienie,

b) zasądza od pozwanego na rzecz powoda P. W. tytułem zadośćuczynienia dodatkową kwotę 15.000 zł (piętnaście tysięcy) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 9.01.2013 r. do dnia zapłaty, oddalając dalej idące roszczenie o zadośćuczynienie;

II. w pozostałym zakresie wyrok w punkcie 4. (czwartym) oraz w punktach 5., 6. i 7. (piątym, szóstym i siódmym) uchyla i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu
w B., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;

III. oddala apelację pozwanego.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt V ACa 34/15

UZASADNIENIE

Powodowie R. W. i T. W. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. na podstawie art. 446 § 4 k.c. kwot po 165.000 zł i oraz na podstawie art. 446 § 3 k.c kwot po 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią córki M. W. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2013r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu. Powód P. W. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. na podstawie art. 446 § 4 k.c. kwoty 1000. 000 zł tytułem zadośćuczynienia związku ze śmiercią siostry M. W. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9.01.2013r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu powództwa powodowie wskazali, iż w wyniku wypadku drogowego, do którego doszło w dniu (...) w miejscowości B., śmierć poniosła ich córka i siostra M. W.. Pozwany w wyniku prowadzonego postępowania likwidacyjnego wypłacił na rzecz R. i T. W. kwoty po 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz po 10.000 zł tytułem pogorszenia ich sytuacji życiowej po śmierci córki M. W. oraz zwrócił koszty pogrzebu w kwocie 5.243,53 zł. Na rzecz P. W. pozwany wypłacił kwotę 20.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za śmierć siostry oraz kwotę 10.000 zł z tytułu znacznego pogorszenia jego sytuacji życiowej. Świadczenie wypłacone powodom przez pozwanego nie wyczerpało ich roszczenia z tytułu doznanej szkody i krzywdy, co stało się przyczyną wystąpienia z powództwem.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, podając, iż zarówno wypłacone powodom odszkodowanie, jak i zadośćuczynienie pozostaje stosowne i wystarczające.

Wyrokiem z 6 października 2014r. Sąd Okręgowy w B. zasądził od pozwanego na rzecz powoda T. W. kwotę 82.500,00 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2013r. do dnia zapłaty, zasądził od pozwanego na rzecz powoda P. W. kwotę 77.500,00 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2013r. do dnia zapłaty, umorzył postępowanie w stosunku do R. W., oddalił powództwo w pozostałej części oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu (...) w miejscowości B. na drodze krajowej nr (...) kierujący samochodem osobowym marki R. (...) o nr rej. (...) nie dostosował prędkości do panujących warunków drogowych, wpadł w poślizg i stracił panowanie nad pojazdem, a następnie zjechał na przeciwny pas ruchu, gdzie doprowadził do zderzenia z nadjeżdżającym pojazdem marki M. o nr rej. (...), w wyniku czego pasażerka R. (...) M. W. doznała obrażeń ciała i wskutek wykrwawienia zmarła. Powodowie zwrócili się do pozwanego o wypłatę kwot po 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwot po 100.000 zł tytułem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci córki i siostry. Pozwany przyznał na rzecz powodów R. i T. W. kwoty po 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia i po 10.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej, zaś na rzecz P. W. kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwotę 10.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej. Powodowie zwrócili się do pozwanego o dopłatę do żądanych przez nich pierwotnie kwot, jednak pozwany pismem z dnia 9 stycznia 2013r. utrzymywał swoją pierwotną decyzję. Sąd Okręgowy wskazał, że powódka R. W. zmarła w dniu (...) i spadek po niej nabyli powodowie T. W. i P. W. - każdy po 1/2 części. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż M. W. w chwili śmierci miała 27 lat. Mieszkała z rodzicami i pracowała w żłobku. Była osobą bardzo pogodna, wesoła i pracowitą; wspomagała rodziców, którzy pracowali - gotowała obiady i sprzątała dom.

P. W. kilka lat mieszkał i pracował za granicą, jednakże rodzeństwo było ze sobą bardzo zżyte.

Śmierć M. W. była szokiem dla całej rodziny.

Powódka R. W. podupadła na zdrowiu.

Powód T. W. korzystał z pomocy (...), (...)

(...)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o przesłuchanie powodów T. W. i P. W., zeznania świadków J. F. i E. K., dokumenty oraz opinię biegłego z dziedziny (...), które to dowody Sąd Okręgowy uznał za w pełni wiarygodne. Wskazał Sąd Okręgowy, iż pozwany w toku procesu nie kwestionował wynikającej z przepisu art. 822 § 1 k.c. swojej odpowiedzialności co do zasady za skutki wypadku z dnia (...) w stosunku do powodów; kwestią sporną pozostawała zaś wysokość zadośćuczynienia wynikającego z art. 446 § 4 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo o zapłatę zadośćuczynienia zasługiwało częściowo na uwzględnienie.

Zważył Sąd Okręgowy, iż poza sporem pozostaje kwestia trudności we wskazaniu wystarczającej wysokości świadczenia tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej, albowiem żadnego z elementów tej straty takich jak ból czy cierpienie nie można zmierzyć. Wyznacznikiem musi być zatem opinia biegłego sądowego z dziedziny (...) oceniająca czas trwania i intensywność żałoby oraz umiejętność poradzenia sobie z zaistniałą sytuacją i ewentualną potrzebę pomocy (...) bliskich zmarłego.

Sąd Okręgowy uznał, iż powodowie są najbliższymi członkami rodziny zmarłej M. W. i osobami uprawnionymi do żądania zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny, które wystąpiło w przypadku nagłej śmierci córki i siostry. Niewątpliwie najsilniej stratę tą odczuła matka - powódka R. W.; ojciec - powód T. W., popadł w obniżenie nastroju, jednak bieżące funkcjonowanie i aktywność zawodowa rokują nadzieję na powrót do równowagi emocjonalnej, zaburzonej dodatkowo śmiercią w toku procesu żony.

Powód P. W. był silnie związany z siostrą i widział w niej oparcie;(...)M. W. w chwili śmierci miała 27 lat, mieszkała z powodami; jej brat przez okres kilku lat mieszkał i pracował za granicą. Wszyscy byli ze sobą silnie związani jako rodzina, a M. W. pomagała w pracach domowych,

W ocenie Sądu Okręgowego należne powodom R. W. i T. W. zadośćuczynienie winno wynosić po 100.000 zł.

Powódka R. W. otrzymała od pozwanego 45.000 zł w postępowaniu likwidacyjnym i do kwoty 100.000 zł brakuje 55.000 zł. Powódka R. W. zmarła w trakcie trwania niniejszego postępowania sądowego, co skutkowało umorzeniem wobec niej postępowania z mocy art. 355 kpc; spadek po niej nabyli w ½ części każdy z pozostałych powodów. Na rzecz powoda T. W. zasadne było zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 82.500 zł, co wraz ze świadczeniem przyznanym przez pozwanego w łącznej kwocie 45.000 zł i połową świadczenia powódki R. W. tj. 27.500 zł daje łączną kwotę 100.000 zł zadośćuczynienia należnego samemu powodowi.

W stosunku do powoda P. W. zasadnym było przyznanie kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia, która po dodaniu otrzymanego już świadczenia od pozwanego w wysokości 30.000 daje kwotę 80.000. Przyznana kwota 50.000 zł została powiększona o połowę świadczenia należnego R. W., co dało w sumie kwotę 77.500 zł zasądzoną w punkcie 2 wyroku.

W pozostałej części żądania Sąd Okręgowy powództwo oddalił, zaś o odsetkach orzekł na podstawie art. 481 §1 i 2 k.c. przyznając je począwszy od dnia następnego po upływie 30 - dniowego terminu na spełnienie świadczenia powodów zgłoszone w postępowaniu likwidacyjnym.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z zasadą stosunkowego ich rozdzielenia.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w B. wywiodły obie strony.

Powód T. W. zaskarżył wyrok co oddalenia jego roszczenia w zakresie kwoty 75.000 zł i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, zaś powód P. W. co oddalenia jego roszczenia w zakresie kwoty 35.000 zł i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Skarżący zarzucili wyrokowi naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że wypłacone powodom kwoty stanowią w całości zadośćuczynienie, art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie przyczyn, dla których Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie powodów o zadośćuczynienie jedynie w części oraz nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie roszczenia o stosowne odszkodowanie za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powodów w wyniku śmierci M. W..

Skarżący domagali się zmiany wyroku w zaskarżonej części poprzez dodatkowe zasądzenie na rzecz powoda T. W. kwoty 75.000 zł, zaś na rzecz powoda P. W. kwoty 35.000 zł, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, a nadto zasądzenia kosztów postępowania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podnieśli, iż w postępowaniu likwidacyjnym pozwany wypłacił na rzecz powodów T. W. i zmarłej R. W. kwoty po 35.000 zł zadośćuczynienia i po 10.000 zł odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, zaś na rzecz powoda P. W. kwotę 20.000 zł zadośćuczynienia i 10.000 zł odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, zaś Sąd Okręgowy błędnie uznał, iż wypłata na rzecz powodów z postępowaniu likwidacyjnym dotyczyła tylko zadośćuczynienia.

Skarżący podnieśli ponadto, iż powodowie T. W. oraz zmarła R. W. poza zadośćuczynieniem dochodzili także odszkodowania z tytułu pogorszenia ich sytuacji życiowej, zaś uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie wskazuje, aby żądanie to stanowiło przedmiot rozpoznania.

Pozwany zaskarżył wyrok w zakresie zasądzenia na rzecz powoda T. W. kwoty ponad 37.500 zł tytułem zadośćuczynienia oraz w zakresie zasądzenia na rzecz powoda P. W. kwoty ponad 32.500 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, domagając się zmiany wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie na rzecz pozwanych wskazanych kwot i oddalenia ich powództwa w pozostałym zakresie oraz zasądzenia kosztów postępowania na swoją rzecz, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.Skarżący zarzucił wyrokowi naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 446 § 4 k.c. poprzez przyjęcie, iż zasądzone na rzecz powodów kwoty stanowią kwoty odpowiednie w rozumieniu wskazanego przepisu oraz naruszenie prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz przyjęcie dowolnej, nieadekwatnej metody wyliczenia odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia.

W ocenie skarżącego zasądzone na rzecz powodów zadośćuczynienie pozostaje rażąco wygórowane, na co wskazują wnioski opinii biegłego psychologa. Powodowie prawidłowo funkcjonują, mają motywacje do przezwyciężania trudności, zaś ich stan psychiczny wyznacza nie tylko śmierć M. W., ale i R. W..

Podkreślił skarżący, iż przy ustalaniu zadośćuczynienia winna obowiązywać zasada umiarkowania wyrażająca się w uwzględnieniu wszystkich okoliczności oraz skutków doznanych krzywd z odniesieniem się do warunków panujących w środowisku w jakim żyli powodowie, określających poziom ich życia.

W ocenie skarżącego zadośćuczynienie wskazane w art. 446 § 4 k.c., nie może być rozumiane tak jak zadośćuczynienie z art. 445 § 1 kc, które musi być traktowane jako odszkodowanie pełne.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja powodów pozostaje zasadna.

Słusznie skarżący zarzucają naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że wypłacone powodom przez pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego kwoty stanowiły w

całości zadośćuczynienie. Przy takim założeniu bowiem Sąd Okręgowy dokonał wyliczenia zasądzonych na rzecz powodów kwot zadośćuczynienia, pomimo iż z poczynionych ustaleń faktycznych wynika, że na rzecz powodów w toku postępowania likwidacyjnego obok zadośćuczynienia zostały wypłacone także kwoty stanowiące odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c.; ustalenie to znajduje pełne odzwierciedlenie w treści pisma pozwanego z dnia 31 sierpnia 2012r. (karta 201 akt szkodowych).

Uznanie, iż odpowiednimi kwotami zadośćuczynienia pozostaje po 100.000 zł dla powoda T. W. i zmarłej R. W. oraz kwota 80.000 zł dla powoda P. W., na co słusznie wskazał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, powoduje konieczność zmiany tego orzeczenia z mocy art. 386 § 1 k.p.c. w zakresie oddalającym powództwo każdego z powodów i zasądzenia na rzecz każdego z nich dodatkowo kwot po 10.000 zł tytułem należnego im zadośćuczynienia oraz po 5.000 zł tytułem spadkobrania zadośćuczynienia należnego zmarłej R. W..

Wbrew zarzutowi powodów uzasadnienie zaskarżonego wyroku odpowiada wymogom art. 328 § 2 k.p.c.; wskazanie na przyczyny dla których Sąd Okręgowy uznał, iż zasądzona na rzecz powodów kwota zadośćuczynienia pozostaje kwotą odpowiednią stanowi jednocześnie uzasadnienia dla oddalenia powództwa o zadośćuczynienie w pozostałej części.

Zasadny pozostaje także najdalej idący zarzut skarżących dotyczący nie rozpoznania istoty sprawy, jednakże dotyczy on jedynie części roszczeń powodów będących przedmiotem postępowania. Powodowie T. W. oraz zmarła R. W. w sprawie I C (...) połączonej do łącznego rozpoznania ze sprawa I C 418/13, w której powodem pozostawał P. W. dochodzili kwot po 205.000 zł, co słusznie wskazał Sąd Okręgowy, jednakże wbrew dalszym wskazaniom uzasadnienia zaskarżonego wyroku kwoty te nie stanowiły w całości zadośćuczynienia. Z uzasadnienia pozwu w sprawie I C (...) w sposób jednoznaczny wynika, że dochodzone przez powodów zadośćuczynienie wynosiło po 165.000 zł, zaś ponadto powodowie żądali kwot po 40.000 zł tytułem odszkodowania z tytułu pogorszenia ich sytuacji życiowej.

Skoro Sąd Okręgowy wskazał, iż przedmiotem żądania powodów T. W. oraz zmarłej R. W. pozostawały kwoty po 205.000 zł i o takim żądaniu rozstrzygnął, zasądzając na rzecz powodów zadośćuczynienie w mniejszych kwotach, a jednocześnie w żaden sposób nie odniósł się do przyczyn oddalenia powództwa w zakresie dotyczącym żądania odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej, zatem w tym zakresie doszło do nierozpoznania istoty sprawy, co uzasadnia uchylenie wyroku z mocy art. 396 § 4 k.p.c. w zakresie rozstrzygającym o oddaleniu powództwa powoda T. W. (również jako spadkobiercy zmarłej R. W.) oraz powoda P. W. jako spadkobiercy zmarłej R. W. o zasądzenie odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej R. W. i T. W. na skutek śmierci ich córki M. W..

Ponownie rozpoznając sprawę w zakresie w jakim zaskarżony wyrok został uchylony Sąd Okręgowy w B. dokona oceny zasadności wskazanego żądania w świetle art. 446 § 3 k.c

Częściowe uchylenie wyroku skutkowało także koniecznością uchylenia orzeczenia o kosztach postępowania i pozostawienia rozstrzygnięcia o nich z mocy art. 108 § 2 k.p.c. Sądowi Okręgowemu w B..

Apelacja pozwanego pozostaje zaś niezasadna.

Ocena dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy we wskazywanym przez skarżącego zakresie nie wykracza poza ramy zakreślone art. 233 § 1 k.p.c, które wyznaczone pozostają koniecznością wszechstronnego rozważenia całości materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i warunkiem zachowania przy ocenie tegoż materiału zasad logiki, nauki oraz doświadczenia życiowego.

Jednocześnie prawidłowe zarzucenie naruszenia art. 233 § 1 kpc wymaga wskazania konkretnego dowodu, którego sformułowany zarzut dotyczy oraz wyjaśnienia w czym skarżący upatruje wadliwość oceny tegoż dowodu przeprowadzonej przez Sąd I instancji, czego skarżący w istocie zaniechał; jedynie w uzasadnieniu apelacji skarżący wywodzi, że nie można pominąć konkluzji opinii biegłego psychologa, która przez Sąd Okręgowy została uwzgkędniona.

Skarżony wyrok narusza zaś art. 446 § 4 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz powodów zbyt niskiej kwoty tytułem zadośćuczynienia, wskutek błędnego zaliczenia do kwot wypłaconych na ich rzecz świadczeń z tytułu zadośćuczynienia również kwot wypłaconych powodom z tytułu odszkodowania w związku z pogorszeniem się ich sytuacji życiowej. Zasadny pozostawał natomiast wniosek Sądu Okręgowego, iż odpowiednim zadośćuczynieniem dla powodów T. W. oraz zmarłej powódki R. W. pozostają kwoty po 100.000 zł, zaś dla powoda P. W. kwota 80.000 zł. W ocenie Sądu Apelacyjnego tak ustalone kwoty zadośćuczynienia pozostają adekwatne do stopnia krzywdy, jakiej doznali powodowie na skutek śmierci M. W. i nie są kwotami wygórowanymi, a tym bardziej rażąco wygórowanymi; przy czym wniosek tej jawi się jako zasadny przede wszystkim przy uwzględnieniu okoliczności, że zmarła była najbliższym członkiem rodziny powodów, zamieszkiwała i służyła stałą pomocą swoim rodzicom, w naturalny sposób z nią wiązali oni swą przyszłość oraz stanowiła oparcie dla brata. Z wskazywanej przez skarżącego opinii biegłego (...)wynika, iż zarówno T. W. jak i P. W. po śmierci córki i siostry cierpieli (...)

Niewątpliwie na stan (...) powodów miała niebagatelny wpływ późniejsza śmierć matki i żony, jednakże ustalone przez Sąd Okręgowy kwoty 100.000 zł i 80.000 zł, w ocenie Sądu Apelacyjnego, pozostają na tyle umiarkowane, iż zasadnym pozostaje stwierdzenie, że uwzględniają one zarówno powyższą okoliczność, jak i średni poziom życia społeczeństwa, do jakiego kwoty zadośćuczynienia także należy odnosić.

Niewątpliwie zadośćuczynienie wskazane art. 446 § 4 k.c. pozostaje innym świadczeniem, niż zadośćuczynienie przewidziane art. 445 § 1 k.c., choć celem obu świadczeń pozostaje wyrównanie uszczerbku w postaci szkody niematerialnej, zatem niezrozumiałe w istocie pozostają stwierdzenia skarżącego, iż zadośćuczynienie z art. 445 § 1 k.c. musi być traktowane jako odszkodowanie pełne.

Wobec powyższych okoliczności apelacja pozwanego podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.